

Формування любові й поваги до рідного краю засобами шкільного краєзнавства

У статті висвітлено досвід краєзнавчої роботи шкільної бібліотеки. Розглянуто найцікавіші форми та методи краєзнавчої роботи з учнями.

Краєзнавство - тема, яка завжди є цікавою і пізнавальною для кожного з нас. У період розвитку децентралізації та створення територіальних громад, тема історії рідного краю є як ніколи актуальною. Кожна громада має свою історію, свої традиції та звичаї, свої місця сили, своїх видатних людей. Здавалося б, уже вся історія досліджена та вивчена. Проте, історія рідного краю ховає у собі ще багато таємниць, розгадати які покликане шкільне краєзнавство. Адже шкільна бібліотека - це той осередок, який об'єднує навколо себе всіх учасників освітнього процесу. Тут кожен може знайти для себе щось цікаве та корисне. Це місце, де накопичується та зберігається інформація. Краєзнавча робота шкільної бібліотеки - це та особливість, яка робить бібліотеку актуальною у сучасних реаліях цифрового світу. Краєзнавство надає бібліотекам певного місцевого колориту, особливості, яка вирізняється з-поміж інших бібліотек.

Любов до Батьківщини починається з любові до рідного краю. Саме краєзнавча робота бібліотек покликана виховувати у читачів повагу до традицій і звичаїв малої батьківщини, спонукати до вивчення історії та культурних надбань рідного краю. Бібліотека повинна зародити почуття гідності та патріотизму молодого покоління засобами краєзнавчої роботи.

Робота бібліотеки Михайлівського ліцею вже не один рік має краєзнавчий характер. У 2018 році бібліотекар разом з вчителем історії Лівецьким А.А. розробили програму краєзнавчого гуртка "Михайлівчани", яка розрахована на два роки навчання 1 година на тиждень. З 2019 року у бібліотеці ліцею цей гурток розпочав свою роботу для учнів 5-7 класів. Мета гуртка: вивчення історії та культури рідного краю, пошук краєзнавчих матеріалів, розвиток творчих здібностей вихованців засобами краєзнавчої роботи. Програмовий матеріал націлений на виховання свідомої, патріотично-налаштованої, всебічно розвиненої особистості, яка вміє здобувати знання і використовувати їх на практиці.

У бібліотеці ліцею розміщено стенд "Історія освіти села Михайлівка", який містить інформацію про розвиток освіти села. Практикуються інформаційні хвилини для учнів закладу біля цього стенду, підготовленими учнями-екскурсоводами.

Постійно оновлюється матеріал краєзнавчих виставок:

- “Історія села Михайлівка”;
- “Звичаї і традиції рідного краю”;
- “Таланти твої Черкашино”;
- “Цікаве про мій край”.
- “Пісня рідна - серцю мила”

Пам’ятні дати, які відзначаються на державному рівні обов’язково повинні містити краєзнавчу інформацію. Так у бібліотеці розміщуються виставки:

- “День пам’яті та примирення. Михайлівка у Другій світовій війні”;
- “Слава ліквідаторам ЧАЕС”;
- “Страшні голоси Голодомору”;
- “Наша Соборність”;
- “Вони стояли на Майдані”;
- “Люди доброї волі” та ін.

Кожна виставка повинна бути яскравою та оригінальною, містити фотографії, фото документів, книг краєзнавчого характеру, спогади учасників та очевидців цих подій.

Учням надзвичайно подобаються творчі зустрічі з видатними діячами рідного краю: письменниками, майстринями, краєзнавцями, учасниками АТО та революції Гідності, волонтерами. Після таких зустрічей краєзнавчі папки завжди поповнюються новими матеріалами та яскравими фото, які використовуються для написання робіт на різноманітні конкурси: “Об’єднаймося брати мої”, “Герої не вмирають”, “100 років революції”, Краєзнавча конференція Кам’янщини. Так бібліотекарем було проведено зустріч з письменницею рідного краю Чупак Тамілою Петрівною. Надзвичайно тепло і

пізнавально пройшла презентація книги про рідне село “Село над Прусянкою” автором Тетяною Конаревою-Овсієнко. Атмосферною і творчою видалася зустріч з майстринею-вишивальницею Колядою Марією

Федосіївною. Весь клас перетворився у виставку народної майстрині.

(Зустріч із Колядою М.Ф.)

Кожна зустріч це неймовірні емоції живого спілкування з тим, хто стає історією. Люди своїм прикладом показують дітям, що мала батьківщина - це книга, яка містить цікаву інформацію, різноманітні загадки, і кожен з нас може як відкривати її, так і бути її творцем.

На території ліцею діють два музеї: військово-патріотичний та краєзнавчий музей села. До пам'ятних дат у приміщеннях музеїв проводяться бібліотечні уроки, виховні години, години спілкування. Після таких зустрічей учні прагнуть зробити свій внесок у розвиток музеїв, активується їхня пошукова діяльність. Тому, актуальним є створення у навчальних закладах краєзнавчих музеїв, кімнат, куточків, де можна буде розміщувати краєзнавчі матеріали, проводити тематичні заняття не лише бібліотекарями, а й вчителями.

(У краєзнавчому музеї)

Діти із захопленням створюють карти свого села, розміщуючи на них визначні місця рідного краю, створюють краєзнавчі маршрути не лише у паперовому вигляді, а й за допомогою сервісу Google Карти. У цифровому

світі бібліотека повинна шукати такі форми роботи, щоб зацікавити кожного. Тому учням було запропоновано створити відеоролики на тему “Сім чудес мого села”, “Сім чудес Кам’янщини”. Учні проявили неабияку креативність, зібрали різноманітні краєзнавчі матеріали під час створення відео. Після такої роботи з’явилася ідея створити онлайн-фотовиставку “Краса рідного села”, “Цей казковий світ природи”, “Загадка чорно-білих фото”. Такі виставки можна робити за допомогою різноманітних відооредакторів InShot, Movavi, AVIDemux, Shotcut, а також дошки Padlet.

Цікавими для читачів є створення буктрейлерів до книг письменників рідного краю. Найчастіше така робота практикується після творчих зустрічей з письменниками. На жаль, у зв’язку з пандемією ці зустрічі переходять в онлайн режим: літературне кафе “У гості до письменника”, вернісаж книг “Літературні новинки”, літературний івент “Краєзнавчими сторінками” та ін. Цікавою є робота із створення власних збірок місцевого фольклору, у які діти записують почуті від рідних прислів’я, приказки, загадки, пісні, звичаї та традиції. Кожна дитина докладает максимум зусиль та фантазії, щоб оформити свою збірку. Таким чином, розвиваючи свої пошукові та творчі здібності. Розвиток творчих здібностей читачів - мета, яку бібліотекар ставить перед собою кожного дня. Тому й практикується проведення бібліотечних арт-уроків з використанням краєзнавчих матеріалів. Наприклад, краєзнавча світлиця “Пір’їна з крила Жар-птиці” присвячена творчості Заслуженого майстра народної творчості, уродженця с. Михайлівка - Макару Корнійовичу Мусі, на матеріалі книги С. Носаня “Пір’їна з крила Жар-птиці”. Діти дізналися про життєвий та творчий шлях видатного майстра, прослухали уривки з книги С. Носаня, а також вчилися малювати жар-птицю в обрамленні незвичайних квітів.

Під час вивчення творчості Заслуженого артиста України Федора Жарка зал бібліотеки перетворився на філармонію. Діти слухали твори у виконанні славетного бандуриста, ділилися емоціями та розповідали про свої улюблені музичні твори, показували свої здібності на різних музичних інструментах.

Під час вивчення творчості Микити Михейовича Шумила та Данила Андрійовича Кононенка багато дітей спробували написати свої перші прозові та поетичні твори, деякі з них було відправлено на літературні конкурси: “Роду криниця віща”, “Лист, вірш до мами”, “Стежками Каменяра”.

Новою формою роботи для бібліотеки стають різноманітні краєзнавчі квести, розробкою яких займається бібліотекар з бібліотечним активом, до якого входять учні різних класів. Так розроблено квест “Історія громади”, “Слідами спортсменів Михайлівки”, “Нам є ким пишатися”. Завдання підбираються з урахуванням вікових особливостей учасників та

ґрунтуються на краєзнавчих матеріалах.

Вся робота бібліотеки висвітлюється у групі “Читацький щоденник” у соціальній мережі “Facebook”. Краєзнавча робота вимагає щоденної кропіткої праці із збирання, аналізу, комплектуванню краєзнавчого матеріалу. Проте, це та робота, яка приносить солодкі плоди праці. Це той засіб, яким ми можемо виховати у дітей повагу до своєї Батьківщини, навчити їх не втрачати зв'язок із рідною землею.

Список використаної літератури

1. **Бугрій, В. С.** Форми і методи краєзнавчої роботи у сучасній українській школі / В. С. Бугрій // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 105–112. – Текст статті представлено також в інтернеті: https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/7998/1/Buhrii_Formy.pdf
2. **Гудимова, Н.** Краєзнавча діяльність бібліотеки: історія і сьогодення / Н. Гудимова, І. Цуріна // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 7. – С. 49–53. 3. **Дубенчук, Л. Г.** Краєзнавство як дійовий засіб патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс] : завдання і зміст краєзнавчої роботи в бібліотеках / Л. Г. Дубенчук // Краєзнавча робота бібліотек : матеріали заоч. семінару / Обл. універс. наук. б-ка ім. Олеса Гончара [та ін.] ; уклад. Т. Л. Сватула. – Електрон. дані. – Херсон, 2003. – Режим доступу: https://lib.kherson.ua/kr_rob-2.htm, вільний (дата звернення: 18.06.2021). – Назва з екрана.